

Spominjajmo se v molitvah rajnih!

Lepe knjižne nagrade!

Zgledni upokojeni nadučitelj umrl. V Mariboru je podlegel kapi na Stefanovo 76 letni g. Anton Kukovič, upokojeni nadučitelj. Rajni je bil rojen v Ptuj. Učitelj je bil na Zavrču in pri Sv. Marku. Kot nadučitelj je služboval na Polensaku in v Črešnjevcu pri Slov. Bistrici, kjer je stopil leta 1925, v pokoj, katerega je preživljal v Mariboru v krogu svoje žene in dveh zglečnih sinov. S pokojnim Kukovičem je legel v grob pravi krščanski učitelj ter vzgojitelj, ki je razumel potrebe našega podeželskega ljudstva, kateremu je poleg učnih predmetov vcepljal tudi ljubezen do rodne grude in napredno kmetijstvo ter sadjerejo. Kó je živel v pokoji, se je rad oglašal v »Slov. gospodarju« s praktičnimi gospodarskimi in sadjarskimi nasveti. Blagemu šolniku bodi Vsemogočni večni plačnik, žalujočim preostalim naše iskreno sožalje!

Smrt v 91. letu. Pri Sv. Barbari v Slov. goricah je 20. decembra umrla posestnica Antonija Šnucet v 91. letu. Bila je izborna kuharica in čislana sosedica, vsi so jo zelo spoštovali. Vsa družina šnucetova je globoko verna. Bog jih naj tolaži, rajni pa naj sveti večna luč!

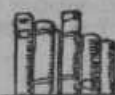
Smrt dolgoletnega grobokopa. Pri Sv. Andražu v Haložah je pred kratkim odšel iz solzne doline dolgoletni grobokop Andrej Flajšman iz Belovškega. Blagopokojni se je rodil 10. oktobra 1865. leta. Službo grobarja je vršil od leta 1895. in vse do svoje smrti. Pokopal je okrog 1500 ljudi. Posestvo, na katerem je živel s svojo družino, si je preskrbel z žulji svojih rok. V zakonu se mu je rodilo pet otrok, od katerih še živi samo ena hčerka. Dva sina sta padla v svetovni vojni, eden pa je umrl na posledicah malarije, ki jo je istotako dobil v svetovni vojni, katere se je tudi pokojni udeležil. Naj mu bo lahka zemlja, ostalim pa naše sožalje.

Smrtna kosa pri Sv. Andražu v Haložah. Odšli so v večnost: Kozel Liza, ki je umrla na dan svojega rojstva, Vnuk Janez iz Trdobje, ki mu je pretregala nit življenja zavrtna jetika, istotako je umrla v Trdobjah Vidovič Neža, vdova, ki je umrla za vodeniko. Nadalje je umrl Merc Viktor, kateri je bil star komaj štiri mesece in štiri dni. Prehladil se je med požarom, ki se je pojavil v nočnih urah

pri Merc Jožetu v Vel. Varnici in ni bilo nikogar, ki bi bil pazil na otroka. V Vel. Okliču pa je smrt pokosila Lesjak Andreja, prevzitarja. Pokojni naj počivajo v miru, preostalim žalujočim pa izrekamo naše iskreno sožalje!

Najstarejši posestnik umrl pri Sv. Juriju ob Taboru. Dne 21. t. m. je umrl najstarejši posestnik v župniji Tomaž Culk, p. d. Spendija, posestnik v Kapli, star 91 let. Bil je član apostolstva mož in vsako 1. nedeljo v mesecu je kljub visoki starosti prejel sv. obhajilo. Bog mu je poplačal to s tem, da je na Tomaževo, t. j. na svoj god prejel sv. popotnico in na svoj god tudi umrl. Pokoj njegovi duši!

Smrtni primeri pri Sv. Rupertu nad Laškimi. V Stopinjah je 12. decembra po dolgem trpljenju umrl gospodar Janez Lokošek, star šele 37 let; pri vojaki si je nakopal malarijo, ki ga je spravila v prezgodnji grob; zapuščica užalosteno ženo in štiri nedorasle otroke. — Na sveti dan pa

**TISKARNA SV. CIRILA
MARIBOR - PTUJ - TRBOVLJE**

smo položili k zadnjemu počitku vdova Uršula Privšek iz Male breze, dva dni prej pa 80 letnega Karla Štarkel. Naj počivajo v miru!

Dopisi

Dravska dolina

Ojstrica nad Dravogradom. Veseli dan za ojstriške solarje je bila sobota pred božičnimi prazniki. Ta dan je vodstvo ljudske šole razdelilo otrokom božična darila, ki so jih darovala in zbrala dobra srca širom Slovenije. Lica vseh otrok so žarela od veselja, ko so šli iz šole. Marsikateri je drsajoč v svojih cokolih nesel pod pasduho zavoj, v katerem so bili novi čevlji, ki jih bo vsaj v največjem mrazu in snegu lahko zamenjal s cokolami. Drugi so dobili zavoj blaga za obleko, tretji za perilo. Šolsko vodstvo je po svoji uvidevnosti razdelilo vsa darila tako, da je dobil vsak otrok ojstriške šole nekaj za božično darilo. Zelo revni otroci so dobili blago za vse obleke in čevlje. Za vse to gre javna zahvala vsem darovalcem za obmejne otroke, posebno »Rotary Clubu« v Mariboru, tvrdki Ornik-Mitrovič v Meži, tvrdki Goll v Meži, Družbi svetega Cirila in Metoda v Ljubljani, g. Remcu, trgovcu v Dravogradu, g. Pernatu, trgovcu v Meži, in drugim darovalcem. Hvaležna je vsa obmejna deca, zlasti še stromašna, da se je spomnijo v njihovi bedi dobri ljudje širom slovenske zemlje vsaj za božične praznike in ji pripravijo nekaj veselja.

Dravsko polje

Sv. Janž na Dravskem polju. Kot strela iz neba nas je zadela vest, da je preminul naš priljubljeni in prezasižni voditelj dr. Anton Korošec. Tiho, s povešeno glavo in solznim ocesom so se obiskovali voditelji naših mladinskih in političnih organizacij. Ker posamezne organizacije radi kratkega časa in priprav za pot v Ljubljano niso mogle izvesti žalnih sestankov, so to storile v nedeljo, dne 22. t. m., ko so njih vodstva pre-

čitala posebne spomenice. Obisk članstva je bil obilen. Pogreba v Ljubljani se nas je udeležilo trideset, 4 fantje in 6 deklet v krojih, drugi v civilu. Novemu voditelju želimo veliko blagoslova, a blagopokojnemu dr. Antonu Korošcu pa naj Bog da mir in pokoj. Med nami pa ostane vedno v častnem spominu.

Sv. Janž na Dravskem polju. Dne 19. decembra se je vnela oblekca triletnemu Francu Petrovič iz Zlatolice. Otroku je bil sam brez nadzorstva pri štedilniku in se mu je kar nenadoma vnela obleka. Oče, ki se je takrat vrnil, je našel sinčka silno opečenega in ga je nemudoma spravil v ptujsko bolnišnico, kjer pa malčku niso mogli več pomagati. Umrl je v groznih mukah 22. decembra. To naj bo za vas, starši, ponoven opomin: pazite na otroke! — Že zopet so se pojavili kallici nočnega miru v naši fari in tokrat v Zlatolici. Neznanci so poskusili svoj nočni posel v mino, a so bili prepadeni. Upamo, da bo orožništvo te ponočne vrane izsledilo in bodo prejeli plačilo za ta svoj nočni posel od sodišča.

Ptujska gora. Zalostna vest o nenadni smrti našega narodnega voditelja dr. A. Korošca je močno pretresla celo našo faro. Spomin velikega pokojnika in nepozabnega dobrotnika smo počastili v terek z mašo z aduščico, pri kateri so bili v velikem številu zastopani vsi farani, posebno še naši možje. Ljubi Bog naj bo našemu dobremu voditelju po naših molitvah milostljivi sodnik in obilni plačnik!

Ptujska gora. Igra »Po trnju do cvetja«, katero so na Stefanovo podale z veliko strumnostjo naša dekleta, je popolnoma ustregla našim gledalcem, ki jih je bila polna dvorana. Še večji obisk se obeta na Novo leto, ko bo naše Prosvetno društvo podalo lepo igro »Vrnitev«. Ker so že sedaj vstop-

»Slovenski gospodar« stane:

Celoletna naročnina 38 din, polletna 20 din in četrtletna 11 din. — Vsi celoletni naročniki, ki plačajo v decembru 1940 ali vsaj v januarju 1941 celoletno naročnino ali isto doplačajo, imajo pod dosežanji pogoji zavarovan svoj dom v slučaju požara za 1000 din.

Usmrtitev Companysa v Barceloni. Vsem je še v spominu predsednik Katalonije Companys, ki se je v španski državljanski vojni naslonil na rdeče, misleč, da bodo ti po končani vojni dali Kataloniji avtonomijo. Companys ni bil levčar, ampak je bil veren katoličan. V procesu, ki ga je naperila španska nacionalistična vlada proti njemu, je 15. avgusta izpovedal, da upora delavstva in državljanske vojne ni povzročil on, ampak Negrin. On se je samo nastopil na republikance v upanju, da bo s tem uredil stari sen Kataloncev po avtonomiji. Sodišče ga je kljub temu obsodilo na smrt. Na predvečer njegove usmrtnice so ga smeli obiskati sorodniki, med njimi tudi sestra z nečakom. V noči je prosl za duhovnika, se

Januš Golec:

Hči mariborskega mestnega sodnika

Ljudska povest iz junaške dobe obrambe Maribora pred Turki leta 1532.

UVOD

Največ nepopisnega gorja je pretrpela Štajerska od krvoločnih Turkov, kateri so opustošili kraje od Gradca do Brežic s 34 velikimi vpadi.

Kamor so pridivjala turška krđela, so oropala, požgala in uničila vse. Pobila so starejše ljudi ter negodne otroke. Kar je pa bilo od obojega spola količjak pri moči, so odgnali v sužnost, iz katere navadno ni bilo rešitve.

Turški ogenj, meč in odgon so nekatere kraje po Štajerskem povsem razljudili. Preostali so po večjih turških navalih v obsežnih naseljih le posamezniki. Ko so Turki zginili, so tisti, ki so ostali še živi, občutili nevzdržne strahote popolne osamelosti. Na visokih drevesih so zažigali daleč vidne ognje, s katerimi so oznanjali, da životari v tej in oni požgani vasi še kaka človeška duša, katera hrepeni po razgovoru s človeškim bitjem, ki sameva in objokuje v zapuščenosti z gubo svojcev. Na ta način so se dogajale preselitve in združitve tujcev s tujci iz neugnanega hrepenenja po človeški družbi.

Obče znano je, da je ostalo po Dravskem ter Ptuj-skem polju od turških vpadov več Turkov. Ti so se sčasoma pomešali s Slovenci. Na tiste čase spominjajo še dokaj gosta imena: Turk, Baša, Šalamon (Sulejman), Čelofiga, Predikaka, Sagadin, Murat, Mustafa, Hazemali in tako dalje.

Ne smemo misliti, da so naši pradedje prosili turške požigalce, plenilce ter uničevalce, naj ostanejo med njimi. Nikakor ne! Manjša krđela turških razbojnikov, ki so se že naveličala potikanja in prepogostih grozodejstev, so zaostala po naših lepih krajih, po katerih je bilo prebivalstvo popolnoma iztrebljeno in odvedeno v turško sužnost. Daleč na okrog ni bilo toliko krepkih slovenskih moških, da bi se bili lahko v doglednem času maščevali nad vsiljivimi mohamedanskimi kolonisti.

Kakor razgrne čas čez vse plašč pozabljenja, tako je bilo tudi s turškimi priseljenci, kateri so stopili šele po letih v stik s slovenskim življenjem, se z njim pomešali in spojili tako, da je ostalo in se ohranilo do danes od nekdanjih najhujših sovražnikov Slovencev samo še ime turškega izvora.

Ako bi hotel opisati vseh 34 velikih turških razdejanj na Štajerskem, bi dovedlo predaleč, ker je iz teh strašnih let do današnjih dni ohranjenih preveč bridkih spominov za eno povest in so tudi porazdeljeni na predolga razdobja.

nice večinoma razprodane, se bo »Vrnitev« ponovila na praznik sv. Treh kraljev. Vso prireditve na Stefanovo so poživali nastopi mladenk s simboličnimi vajami, a najbolj učinkovit je bil na koncu božični prizor, ko smo na odru prižgali in okrasili božično drevesce, katero so obstopile mladenke v belih oblekah z božično deklamacijo, nato pa je vsa dvorana zapela mogočno »Sveta noč«. Zarosilo je marsikatero oko. Ob začetku pa je bil spomin na našega blagopokojnega voditelja g. dr. Antona Korošca. G. župnik je v kratkih besedah oživel pred polno dvorano veliki duh, delo in ljubezen našega pokojnega voditelja. Grobna tišina pa je prevzela vso dvorano, ko je Kampuševa Marica z globoko občutenostjo deklamirala temu primerno deklamacijo od g. Filipa Terčelja »Oče je umrl. Moramo še povedati, da je čisti dobiček te prireditve namenjen za zastavo Marijine družbe.

Slovenske gorice

Sv. Marjeta ob Pesnici. Na sedmini za pokojnim Franc Poličem iz Močne so pogrebci nabrali za novo bogoslovje 150 din. — V počastitev pokojnega dr. Antona Korošca je Jožefa Uhl nabrala po župniji 800 din za novo bogoslovje. — Iz istega namena je daroval župnik A. R. 100 din za božičnico tukajšnjih revnih šolarjev.

Pesnica pri Mariboru. Občinski odbor je imel 19. decembra žalno sejo za nepozabnim voditeljem slovenskega naroda g. dr. Antonom Koroščem. Stena občinske pisarne je bila prekrita s črnilo, na njej je pa bila razobešana slika rajnega voditelja. Žalno sejo je otvoril župan g. Franjo Fras in v kratkem govoru opisal najzačelnije vrline velikega sina slovenske matere, ki je izšel iz kmečke hiše. Navzoči so s trikratnim »Slava!« počastili spomin g. dr. Antona Korošca.

Sv. Jakob v Slov. goricah. Ženski odsek RK je izgubil letos jeseni svojo predsednico in podpredsednico. Predsednica ga. Knezar Marija se je preselila, istotako podpredsednica ga. Cujnik Majda. Na izpraznjeni mesti so si članice izvolile novo predsednico, in sicer gospo Supanič Regino, za njeno namestnico pa gospo Pezdiček Julijano. Odsek skuša tudi letos z uspehom rešiti svojo človekoljubno nalogo. Kako veliko razumevanje imajo članice za reveže, ki so posebno letos po draginji hudo prizadeti, kaže dejstvo, da same prispevajo zneske za nabavo zimskih oblek. Tako je darovala ga. Josipina Peklar 100 din, ga. Purčaj Julijana 50 din, ga. Dimat Marija 20 din. Vsem se kar najtopleje zahvaljujemo in pripočujemo v posnemanje.

Sv. Jakob v Slov. goricah. Krajevna kmečka zveza naznanja vsemu članstvu, da se vrši redni letni občni zbor na dan sv. Treh kraljev po rani sv. maši v gostilni g. Peklar. Člani, smatrajte udeležbo za dolžnost! — Dne 13. in 20. januarja bo pri nas tudi strokovni tečaj, katerega prireja banska uprava sporazumno s KZ. Tečaj bo v prostorih nove šole. Predavanja se bodo pričela ob 8. Dobili boste prepotrebna navodila in smernice o uspešnem in naprednem gospodarstvu na naših kmetijah.

Sv. Trojica v Slov. goricah. Tudi leta 1940. je priredilo učiteljsko božičnico za najrevnejše. Pri nabiranju prispevkov je sodelovala tudi mladina. Prispevki so bili kaj različni. Nabiralci so bili

hvaležni tudi za prispevke ene kronice. Malo, a od srca! Revnejši ljudje so v mnogih primerih pokazali več smisla za taka človekoljubna dejanja. Pri Sv. Trojici so prispevali: 300 din trška občina, po 100 din posojilnica, g. Kirbsch, g. dr. Weigl. Ostali tržani so prispevali nekaj v blagu in 228 din. Ves ostali veliki šolaki okoliš pa 551 din. Prispevala je še banska uprava v blagu, potem 300 din Okrajna hranilnica pri Sv. Lenartu v Slov. goricah, Ciril-Metodova družba pa nas je podprla z blagom v vrednosti 2100 din. Razen tega je deca še sama prispevala. Tako se je nabralo v gotovini 1951 din. Dne 22. decembra je bila božičnica. Obdarovanih je bilo 47 dečkov in 47 deklic. Razdelilo se je blaga v vrednosti 6655 din. Blago za nabrani denar je bilo nakupljeno pri domačih trgovcih. Brez pomoči Ciril-Metodove družbe bi bili zavrti mnogo skromnejši. Deca je hvaležna vsem dobrotnikom. Srečni so bili obrabi najrevnejši! Okrog lepih jaslic so brlele sveče. Mladinski zbor je zapel božične pesmi. Po obdaritvi se je deca razšla. Zahvaljevala se je učiteljsstvu za trud, ki nikoli ne pozabi mladine, posebno ne najrevnejše! — A-ž.

Sv. Trojica v Slov. goricah. V našem farnem domu, ki je sedaj znotraj popolnoma dograjen, bomo na Novo leto ob 15 igrali lepo božično igr »Vrnitev«. Vsi domačini pa tudi vsi prijatelji lepih iger prav iskreno vabljani. Na praznik sv. Treh kraljev bomo igrano ponovili.

Sv. Bolfenk pri Središču. Prosvetno društvo bo vprizorilo 1. januarja v šoli ob 18.15 krasno narodno igr s petjem in petih dejanjih »Krucica«. Velika Nedelja. Kat. slov. bralno društvo »Mir« ponovi v nedeljo, 5. januarja ob 15 v društveni dvorani pretresljivo igr »V temotič. Pridite!

Sv. Lovrene v Slov. goricah. V nedeljo, 22. decembra, je bila pri nas šolska božičnica. S prav lepimi besedami sta nagovorila obdarovance g. šolski upravitelj in g. župnik. Učiteljsvo šole je šlo z velikim veseljem na delo. Pridno je pobiralo prispevke po vaseh šolskega okoliša. Povsod so se našla dobra srca in vrgla v njihovo božično vrečo kovača ali še več. Šolska prireditve sama, na katero smo v »Slov. gospodarju« vabili, je prav lepo uspela. Otroci so nastopili s pesmijo in igrice ter svojo nalogo prav dobro rešili. Mamice so z zadovoljstvom občudovale svoje male šolarčke. Dvorana farnega doma je bila polna. Zadovoljni smo bili z moralnim in materialnim uspehom. Tudi krajevni čimtelji so se dobro odrezali. Cerkevni ubožni sklad in občina sta odmerila svoj delež. Krajevna Protituberkulozna liga in naši trgovci niso zaostajali v socialnem tekmovanju. Z deležem, ki ga je šola prejela od banke uprave, je bilo obdarovano tudi zadostno število otrok. Naši mali so letos dobili prav lepe obleke od posnemanja vredne tvrdke Rosner v Mariboru. Lovrenški rojak dr. Horvat se je na zimo spomnil ubogih šolarjev in poslal lep prispevek naši božičnici. Vsem, ki so le količkaj darovali ali na kak drug način pripomogli k topli obleki naših šolarjev, se v njihovem imenu prav lepo zahvaljujemo.

Slovenska Krajina

Sv. Sebeščan. Ob božičnih praznikih je naše Prosvetno društvo uprizorilo Meškov misterij »Henrik, gobavi vitez«. Igra je v vsakem oziru

nadvse dobro uspela. Igra je videlo okrog pet sto ljudi, kar je izredno dosti v župniji s tisoč farniki. Igra je ljudem zelo ugajala. Tudi evangeliconom je bila igra všeč. Igralci so svoje vloge proti pričakovanju dobro izvedli. Glavne vloge, to je gospe, Henrika, Blanke in Ljudovika, so bile tako podane, da bi jih bili veseli tudi v večjih krajih, pa tudi vsi ostali igralci so zadovoljili, le da ti niso mogli pokazati radi kratkih vlog svojih sposobnosti tako kot ostali. Igra so povzdignile tudi lepe obleke od Prosvetne zveze. Igralcem prav iz srca čestitamo in jih prosimo, da bi nam še večkrat nudili take igre. Obenem se tem potom zahvaljujemo avtorju, da nam ni računal tantijeme.

Dolnja Lendava. Dosedanji naš okrajni podnačelnik g. Rijavec, ki je dolgo let služboval pri nas, je premeščen za podnačelnika v Mursko Sobotu. **Kupšinec.** Naš rojak g. Kondor, ki je svetovno zna slikar-karikaturist, se je po daljšem potovanju po Bolgariji spet vrnil v domovino. V januarju bo v Murski Soboti razstavil svoja najnovejša dela, ki so prav zanimiva.

Tešanovci. V četrtek, na praznik sv. Štefana, se je naš domačin g. Stefan Novak, kandidat prava na vseučilišču v Ljubljani in agilni prosvetni delavec, doma poročil z g. Kristino Mertuk, uradni okrajnega načelstva v Soboti in gostilničarjevo hčerko iz Lipovec. Bilo srečno!

Turnišče. Božične praznike smo prav lepo praznovali. Letos tudi ni bilo nobenih zabav, kar je imelo za posledico, da so izostali pretepi, ki so se skoraj vedno dogajali na teh veselicah. — Naše prosvetno društvo prav pridno deluje. Saj je v tem kratkem času, kar imamo svoj dom, že igralo več novih iger, katere ljudje prav radi obiskujejo. — Nedavno smo pri nas ustanovili tudi svoj Fantovski odsek, ki že prav pridno deluje. Včlanjenih pa je že preko 50 fantov, ki so navdušeni za delo. Duša odseka je g. kaplan Lojze Kozar.

Murska Sobotu. V prvi polovici decembra so bile pri nas tridnevne duhovne vaje za dekleta, ki jih je vodil g. Drago Oberžan, duhovni svetnik iz Maribora. Čeprav je bilo zelo mrzlo, je prihajalo v cerkev okrog 200 deklet iz Sobotu in okolice, ki so vse prejele sv. obhajilo.

Gornja Bistrica. Naša domačinka Rozalija Smodiš je dobila razpisano pogodbeno pošto v Nemški Loki, kjer se naj dobro počuti.

Hotiza. Pri nas se vrši pod vodstvom g. šolskega upravitelja Pucko Janeza kmetijsko-nadaljevalni tečaj, ki ga obiskuje precej mlajših posestnikov in kmečkih fantov, ki se zanimajo za napredno gospodarstvo.

Haloze

Sv. Andraž v Halozah. Pretužno je odjeknila vest med našim ljudstvom, da nas je mnogo, mnogo prezgodaj zapustil naš voditelj dr. Anton Korošec, predsednik senata, prosvetni minister itd. Roka božja nam ga je iztrgala in položila v prerani grob ravno v teh časih, ko smo ga najbolj potrebni. Mi vsi kot njegovi zvesti pristaši in tudi njegovi nekdanji nasprotniki globoko obžalujemo njegovo prezgodnjo smrt. Saj je bil pokojni voditelj slovenskega naroda človek, ki mu ni več enakega. Mož, kakršten je bil dr. Korošec, sledi v vsakem četrstoletju samo eden, ki bi se tako trudil za svoj narod, kakor se je trudil

V naslednji povesti iz časov največjega junaštva Štajercev sem izbral leto 1532. Tedaj je bil oblegan od Turkov danes obmejni Maribor. Mesto je odbilo tri napade nad 100.000 mož broječe turške vojske. Tedaj se je izkazalo vojaštvo s kmeti, da je kos turškim napadalnim množicam.

Z drugo oblego Maribora leta 1532. je v najožji povezanosti pohod Turkov na znane Ruše in na turški zid za Rušami. Ruše so bile v tisti dobi v kulturnem oziru mnogo več nego Maribor in so bile s svojo znamenito božjepotno Marijino cerkvijo privlačen magnet za stiskane in tolažbe potrebne iz Štajerske.

Naša povest se naslanja dalje na tedaj že znamenito Ptujsko goro, katere je tvorila pod najmočnejšo zaščito nebeške Matere tabor za Dravsko in Ptujsko polje; ob njem so si polomili turški divjaki večkrat svoje zobe.

Povest »Hči mariborskega mestnega sodnika« se godi v naših domačih krajih od današnje severne meje do Brežic. Vpletene so v dogodke zgodovinske osebnosti, katere so igrale okrog leta 1532. med Štajerci vodilno vlogo, jih branile pred turško šibo božjo s toliko hrabrostjo, da ni ohranila zgodovina le njihovih imen na častnem mestu, ampak bodo vedno živela njihova dejanja v obrambo zatirane štajerske raje v ljudskih pravljicah, katere tudi še danes širi preprosti narod z živo besedo od roda do roda.

Prvo poglavje

Jezdeca

Oktobrskega popoldneva leta 1531. sta jezdila iz Maribora proti Limbušu Slovenec Janez Pihler in uskok¹ Pero Čatorič. Prvi je bil stotnik in šef generalnega štaba graničarske vojske, drugi navaden stotnik graničarjev iz Gospiča. Jezdeca sta bila v najboljših letih, nekaj nad trideset. Slovenski častnik je bil izredno močne postave, raven lik sveča, s črnimi brki na prijaznem in prikupljivo smehljačem obrazu. Njegov tovariš je bil prava bosanska trska, suhljato zakrivljenih nog, po uskoško pobešenih mustač, lokavih oči in pri najmanjšem razgibanju obraza grozeče režečih ust.

Tik za gospodarjema sta jo vbirala na konjih služabnika Matija Bratuša in Ivo Kirič.

Častnika v lahki opremi ter samo s sabljama ob bokih sta premlevala tedanje nevzdržne razmere, nad katerimi se je najbolj pritoževal uskok Pero. Neprestano je mahal s pobešenimi brki proti Janezu z očitki: »Majko ti tvojo! Tebi je lahko. Iz kmečke hiše si skočil s po-

spovedal, odpustil svojim morilcem, prejel sv. obhajilo in se udeležil lastne zadušnice. Dne 15. oktobra je njegova kri poškopila že itak razrvano špansko zemljo.

Za 4 milijone frankov se je prijavilo 4760 oseb. Pred sodiščem v Gentu v Belgiji je bila te dni zapuščinska razprava, ki je vzbudila ogromno zanimanje. Leta 1935. je v Tamisu v Frandriji umrla neka bogata žena. V oporoki je dedščino 4 milijone belgijskih frankov zapustila svojemu nečaku Edvardu Orlayu, o katerem pa že več let ni ničesar slišala. V oporoki je bil tudi dostavek, da se dedščina v primeru, če bi nečaka ne našli, porazdeli med sorodstvo. Srečnega nečaka so iskali zaman po vseh delih zemlje. Slednjič je sodišče ugodilo neprestanim

¹ Uskoki (pobegli) je iznačba od leta 1520. za Srbe, Hrvate in Vlahe, kateri so pobegnili pred Turki predvsem iz Bosne, in so jih naselili okrog Metlike, Žumberka in Senja v Dalmaciji. Uskoke so koj po naselitvi uporabili kot graničarje ob turški mej.

on, ki ga je dne 17. decembra objela mati zemlja, iz katere bo vstal povečan poslednji dan. V duhu stojimo ob njegovem preranem grobu in ga prosimo: Dragi naš voditelj, vodi še naprej iz onega sveta svoj slovenski narod, kakor si ga vodil do sedaj in ne pusti, da bi ga zadela nesreča, iz katere koli strani! Če ravno je prenehalo biti očetovsko srce dr. Antona Korošca, toda njegov duh živi in bo živel, dokler slovenski rod živel bo po zemlji tod! Slava njegovemu spominu! — Po trinajstih letih smo zopet bili tako srečni, da se je vršil pri nas sv. misijon. Sv. misijon so vodili očetje franciskani, in sicer dva gospoda, prvi p. Odilo Hajšek iz Ljubljane, drugi pa p. Gvardijan iz Novega mesta. Misijon se je vršil od 15. do 22. decembra. Ljudje so se pridno udeleževali stanovskih pridig, sv. maš in pobožno sprejemali sv. zakramente.

Sv. Barbara v Haložah. Nenadna vest o smrti našega voditelja dr. Korošca je pri nas tudi pretresla vsakega človeka. Nismo in nismo mogli verjeti, vendar je res. Vsi pristaši JRZ smo prizadeti ob smrti našega največjega Jugoslavana in Slovenca. Naša zvestoba sega tudi preko groba njegovemu spominu. Radi zvestobe blagemu pokojniku hočemo ostati zvesti tudi njegovemu nasledniku, ki je določen na čelu stranke. Tudi od nas so se delegati udeležili pogreba v Ljubljani, drugi pa smo pri radijskih aparatih žalostno spremljali potek žalnih svečanosti ob istočasnem zvonjenju farnih zvonov. Vodstvu stranke in sorodnikom želimo, da vdano prenesejo z vsem narodom bridko izgubo, rajnemu pa želimo zvesti Barbarčani, naj v miru počiva.

Slovenjebistriški okraj

Spodnja Poljskava. Tukajšnja Kmečka zveza naznanja ljubiteljem lepe knjige in čtiva, da je otvorila 21. decembra javno knjižnico in čitalnico za faro Sp. Poljskava-Pragersko. Knjižnica bo odprta vsako nedeljo in praznik po sv. maši in po večernicah. Pridite po knjige!

Konjiški okraj

Oplotnica. Žalostna vest o bridki izgubi našega narodnega voditelja nas je močno zadela. Kar verjeti nismo mogli žalostnim vestem, ki so pa, žal, postajale vedno prepričevalnejše. Umolknili smo, kot da je v nas življenje zastalo. V nedeljo, dne 22. dec., smo imeli komemoracijo za blagopokojnim našim voditeljem. Zjutraj je bila sv. maša za Velikega pokojnika; nato so se pa v dvorani Katoliškega doma zbrali: ves občinski odbor, prosvetno društvo, FO, dekl. odsek ter požarna bramba. Na odru je bila lepo okrašena z zelenjem in zastavami slika našega voditelja. V imenu občine je imel globoko zasnovan govor duh. svetnik Fr. Hohnjec, ki je med drugim tudi omenil, da je po zaslugi dr. Korošca bil pomiloščen leta 1917. prejšnji čadramski župnik monsg. Bezenšek, ki je bil od deželobrambne vojne sodišča v Gradcu zaradi »slovanstva« obsojen na 4 mesečno ječo. V imenu Prosvetnih organizacij je govoril gospod akademik Ludvik Leskovar. Po primerni deklamaciji so zmolili Oče naš in Zdravo Marijo za dušni pokoj Velikega našega narodnega voditelja.

zahtevam sorodnikov ter je razpisalo zapuščinsko razpravo. Toda koliko je bilo presenečenje, ko se je na sodišču priglasilo pri delitvi dediščine nič manj kot 4760 oseb, ki so z listinami dokazale, da so kakor koli v sorodstvu z umrlo ženo.

Motorizirani zdravniki. V japonskih pokrajinah, kjer primanjkuje stalnih zdravnikov, je vlada organizirala tako zvane motorizirane zdravnike. V posebnih velikih avtomobilih je urejena popolna klinika, ki ima celo rentgenski aparat. Člana te klinike sta zdravnik in strežnica. Avtomobil je neprestano na poti ter obiskuje vas za vasjo. Zdravnik nudi bolnikom potrebno pomoč in zdravlila, kjer pa je potrebno, izvrši tudi operacijo. — Največja skrb pa velja otrokom izpod šestih let

močjo plemenitavev v visoko častniško šaržo, pri kateri ni treba nositi neprestano glave v torbi. »Drugače meni! Bogzna kaj je in katera majka me je rodila za neprestani boj ob vsakem letnem času. Kaj tebi! V kratkem boš general, se boš oženil, si ustvaril svojo lastno družino na kakem gradiču, s katerega se boš smejal Turčinom. Mojemu očetu so iztaknili mohamedanski pasji sinovi kot preprostemu graničarju oči, medtem ko so mu odvedli mlado ženo in mojo mater, ko še hodil nisem, v sužnost. S sabljo v roki sem dorasel v graničarja, radi hrabrosti so mi morali priznati čin stotnika, ki živi od stalne smrtne nevarnosti in prelivanja turške krvi. Kdaj, kako in s čim si naj ustvarim dom na stara leta? Uskok se naj ženi na starost, ko se že komaj drži pokonci od brazgotin, in mu je žena le še za družbo, da ne pogine čisto osamljen za plotom kakor brezzobi pes!«

Na take in podobne očitke glede žalostne usode uskoškega bojvnika ob turški granici je molčal višji častnik Janž, kakor da bi njegove misli plavale nekje drugje, le po bojnem polju ne.

Veselo srečanje

Jezdeca sta dospela v počasni ježi v Limbuš, ko je vzbudil v obeh občih pozornost za vojaka najlepši prizor: na enovprežnem vozu je stala v kadi v ljubki baržunasti jopici rdeče barve krepke postave iz polnega grla prepe-

Mislinska dolina

Št. Vid nad Valdekom. Posestno spremembo je izvršil, tako da je prodal svoje posestvo dolgoletni tukajšnji vrli gospodar Rednak Josip, dolgoletni bivši občinski tajnik, občinski odbornik in odbornik Krajev. šol. odbora. Bil je zelo vešč in marljiv v tajniški stroki ter naklonjen kmečkemu delovnemu ljudstvu. Ob vsaki priliki se je zanimal za blagor in korist občine in svojih občanov, zaradi česar je bil tudi priljubljen med farani in sosedni sploh. Dolga leta je dobro gospodaril s svojo že pokojno ženo na lastnem majhnem posestvu, na katerem sta z denarjem in drugim vedno zadostno razpolagala. Bila sta radodarna, čeravno sta posedovala le manjše in hribovito posestvo. Že dalje časa si je prizadeval, da kupi bolj rodno in na bolj primernem kraju ležeče posestvo, kar se mu je končno tudi posrečilo. Rednak se je sedaj preselil na novo kupljeno, p. d. Uršičevo posestvo v Gmajni pri Slovenjgradcu, na katerem mu želimo mnogo sreče, obilo blagoslova in vso zadovoljnost v novih gospodarskih in družinskih prilikah ter da bi tudi vnaprej ostal zvest naročnik »Slov. gospodarja«.

Savinjska dolina

Smartno ob Paki. Dne 26. decembra so imeli v občinski posvetovalnici komemoracijo za velikim pokojnikom g. dr. Antonom Korošcem tukajšnja KZ, JRZ in MJRZ. Lepe besede o umrlem voditelju je spregovoril g. Martin Steblovnik. Soha je bila odeta v črnilo, okrašena z državno in narodno trobojnico, sredi katerih je bila slika dr. Korošca, obdana z zelenjem in žalnim trakom. Isti dan popoldne je imelo spomin v društveni dvorani Prosvetno društvo. Žalni govor je imel društveni predsednik. Slava našem velikemu očetu, nesmrtnemu dr. Korošču!

Saleška dolina

Škale. V času, ko so mnoge družine razbite in žalostne, smo obhajali 25. nov. v Plešivcu prelep in vesel družinski praznik, zlat jubilej spoštovanih zakoncev Jožefa in Helene Pirnat. Pred cerkvijo ob slavoloku sta ju pozdravili dve vnučinki s primernima deklamacijama, v cerkvi pa ju je stavlil gospod župnik mnogoštevilnim udeležencem v prelep zglede krščanskih staršev. Ni sta se bala blagoslova otrok. Izmed 15 sta jih zredila in spravila h kruhu 12, bodisi da so poročni, bodisi da so v službah ali doma. Trije so umrli v najnežnejši dobi in so tudi pri dobrem. Zato sta pa bila deležna tudi blagoslova božjega tako pri otrocih kakor tudi pri gospodarstvu. Vsi otroci jih spoštujejo in ljubijo in imajo poročni otroci zopet mnogoštevilne, ljubke in pridne otroke. Lepo Dolarjevo domačijo sta plačala v dveh letih, mnogo nanovo pozidala in popravila in leta 1923. izročila najstarejšemu sinu Jožefu brez dolga in v najlepšem stanju. In ni čuda. Saj se je po stari slovenski navadi po večerih pogosto oglašala molitev sv. rožnega venca, nedeljo sta posvečala Bogu in oče je kot član Apostolvstva mož v mesečnih sv. obhajljih krepil dušo za borbe življenja, ki so prišle, pa sta jih boguvdano prenesla in v zaupanju na Boga pre-

magala. Zato so se zbrali vsi otroci razen enega, ki je v bolnišnici, v veselem razpoloženju na domu svojih dobrih staršev, da jim pokažejo svojo hvaležnost, vsem udeležencem cerkvene slovesnosti pa bo ostala zlata poroka Dolarjevih staršev v neizbrisnem spominu. Zlatoporočenecema, ki sta še čila in zdrava, naj da dobri Bog še mnogo zdravih in srečnih dni do biserne poroke!

Laški okraj

Laško. Kar zastal nam je dih, ko smo slišali, da nas je zapustil naš narodni voditelj in rešitelj dr. Anton Korošec. Vse se je zalostilo, vse solzilo. Zavihrale so žalne zastave skoraj na vseh poslopih. V lepem številu smo se udeležili (kar 60) pogreba v Ljubljani in tam molili za pokoj njegovi duši ter za milost dobrega voditelja. Oni pa, ki niso mogli v Ljubljano, so se doma udeležili žalne maše zadušnice. O Bog, daj mu, da v miru počiva, novemu voditelju dr. Kulovcu daj pa moč, da nadaljuje započeto delo pokojnika. Slava Korošču. — Hranilnica in posojilnica v Laškem je na svoji žalni seji dne 16. decembra t. l. sklenila, da namesto venca na grob polk. g. dr. Antona Korošca podeli podpore: Uniji za zaščito otrok v Laškem 250 din ter za nakup obutev revnim otrokom na šolah pri Sv. Miklavžu, Sv. Jederti in v Gornji Rečici, vsaki po 175 din, skupaj 525 din.

Sv. Rupert nad Laškim. Staro leto se poslavlja z nenavadno hudim mrazom, a vendar smo se tisti teden pred Božičem veliko gibali in maračkej opravili: imeli smo od 15. do 22. decembra ljudski misijon; vodil so ga gg. lazaristi od sv. Jožefa nad Celjem. Prve dni smo res nekoliko omahovali, češ, kako naj v tem silnem mrazu obiskujemo mrzlo cerkev; a ko smo gledali in poslušali gospode misijonarje, s koliko vnemo in vztrajnostjo so nas poučevali, opominjali in bodrili za vse dobro, pa smo se tudi mi vneli in tako premagali z notranjim ognjem zunanji mraz. Ljudstvo se je sv. opravil udeleževalo ves teden s hvalevredno stanovitnostjo, božja miza je bila vsak dan naravnost oblegana. Le nekaj izkoreninjenec se je izogibalo cerkve tiste dni, vsi drugi so prišli. Iskreno smo se pri slovesu v nedeljo, dne 22. decembra, zahvalili gg. misijonarjem pod vodstvom g. superiorja Flisa za njihov velik trud in požrtvovalnost. Misijonarji so misijon končali, mi pa ga hočemo začeti in nadaljevati, tako smo trdno sklenili!

Zahvala.

O priliki bridke in težke izgube, ki je zadela našo ožjo in širjo domovino s smrtjo narodnega voditelja dr. Antona Korošca, je njegova rodbina prešla brezbroj sožalnih izjav iz Slovenije, Srbije in Hrvatske. Vsem tistim, ki so nas podprli s sožaljem in izrazom tolažbe ob pretežkem udarcu, ki je posebno bridko zadel nas, ki tvorimo njegovo ožjo rodbino, sporočimo tem potom svojo najsrčnejšo zahvalo. Slava spominu dr. Antona Korošca! — Sv. Jurij ob Ščavnici, 23. decembra 1940. — Micika, rojena Korošec, Jakob, Ivan in Jožef Sinko.

vajoča deklica, ki je držala v eni roki bič, v drugi pa vajeti.

Veselo pevko je presenetil pogled na praznično oblečenc vojaško četico tako, da je nehote zadržala konja. Lepa domačinka in tujci so se spogledovali nekaj časa, preden se je dotaknilo voznice vprašanje:

»Dekle, naj te kličejo kakor koli, povej nam, kod je treba zaviti v Vrhov dol do vinograda mariborskega mestnega sodnika?«

Nagovorjena je nagajivo nagnila z »mogočnim krogom temnolasih kit obkroženo glavico, se na lahno nasmehnila in pokazala z bičem v smeri ob potoku, iz katere je ona priropotala z vozom.

Krdelec se ni dalo odpraviti s kratkim pokazanjem, ampak je obstopilo deklica, ki ni pobesil rajsko srečo odsevajočih plavih oči, ampak je korajžno pogledal neznanecem pod brke z neizgovorjenim pozivom: Le vprašajte, bom že odgovarjala!

Častnika sta se zagledala od blizu v srečanje ob potoku, preden je nadaljeval Janez:

»Kam, Micka, v globoki kadi in kar sama?«

Dekliški odgovor je otvoril zvonek smešek in že ji je zapelo iz grla:

»Jutri bomo trgali v vinogradu in peljem zamakati kad v globoki tolmun potoka, ki je v gozdu proti Dravi.« Trije tujci so skočili s konj, eden je pograbil vajeti

Vetrov sin

(Pravljica)

»Naposled je napočil dan, da spoznaš mojo moč in moje carstvo,« je rekel Veter svojemu sinu. »Vkrcaj te bom na ladjo, ki sem jo dal zgraditi samo zate. Ti boš samo krmaril in ladja te bo nesla, kamor boš hotel. Toda pazi in ne poslušaj ljudi, ki jih boš srečal! Ne zmešni se za njihove besede, ker boš doživel neprijetna razočaranja.«

Vetrov sin je odplul. Veter je začel pihati. Jadra so se napela in ladja je hitreje zaplula. Otrok je bil kmalu na odprtem morju. Veter je močneje zapihal. Kljun ladje je rezal valove in poskakoval ko žrebe. Dečku se je zdelo, da leti.

Ladja je naglo drvela, gnana od vetra. Mali krmar se je zdaj spomnil očetovih besed. Obrnil je krmilo in ladja je zaplula proti vetru. Valovi so udarjali ob ladjo in nanjo. Dečko je mirno stal pri krmilu. Vedel je, da mu oče Veter ne bo storil nič hudega.

Nenadoma je opazil prevrnjeno ladjo. Valovi so se igrali z njo ko z orehovo lupino. Brodolomci so plavali na deskah in klicali na pomoč.

Dečko se je spomnil očetovih besed in plul dalje. Toda vpitje nesrečnežev je ganilo njegovo srce ter je obrnil ladjo proti brodolomcem.

Veter je ko na povelje nehal divjati. Dečko je brodolomcem vrzel vrh za reševanje. Nesrečneži so se drug za drugim rešili.

Ko so brodolomci videli na ladji samo dečka, so ga radovedno izpraševali o njegovem poreklu in življenju. On jim je odgovarjal, samo tega ni povedal, da je Vetrov sin, ker se je bal maščevanja.

Valovi so se pomirili. Ladja je težko plula naprej. M. uli so trije dnevi. Brodolomcem je presedala ta počasna vožnja. Tudi hrane je začelo primanjkovati. Godrnjali so.

Dečko je vse mirno poslušal. Prej so preklinjali veter, zdaj pa so ga klicali na pomoč. Dečko je zaprosil očeta, naj spet zapiha. Veter je ustregel njegovi želji.

Mornarji so skočili vsak na svoje mesto, kakor so bili vajeni na svoji ladji. Veter je vse huje divjal. Ladja je škripala pod njegovimi udarci in se le s težavo prebijala skozi valove.

Preplašeni mornarji so pritekli k dečku, ki je mirno krmaril, in so vpili:

»Ali si hudobec in nas spet vodiš v propast? Izkrcaj nas na najbližji obali, drugače jo boš izkupil!«

Dečko je mirno odgovoril:

»Ne morem menjati smeri.«

»Vrzi ga v morje!« je nato zavpil eden izmed mornarjev.

Dečka je prevzel velik strah, ker je iz oči mornarjev čital mržnjo in maščevalnost.

»Zemlja, zemlja!« je zavpil drug mornar in je pokazal na desno.

»Obrni ladjo proti bregu!« so zavpili mornarji. Dečko je ubogal.

»To je drugič, da ne ubogam očeta,« si je mislil dečko. »Bog ve, kaj me bo spet zadelo.«

Ko se je ladja približala obali, se je morje pomirilo. Mornarji so poskakali na kopno, ne da bi se dečku zahvalili.

Mali krmar je zaman čakal, da bi zapihal veter. Ladja se ni zganila. Dečku je bilo žal, da ni bil ubogal očeta. Začel je jokati.

Nenadoma je zaslišal okrog jambora čuden glas.

»Aha, kesaj se! Upam, da si spoznal svet in ljudi.«

Dečko je spoznal glas svojega očeta in se razveselil.

Veter je govoril:

»Da, sin, mislim, da te je minulo veselje do tega, da bi se spet približal ljudem. Splošno pa sem s teboj zadovoljen. Imaš dobro, plemenito srce, toda zapomni si, da je v življe-

nju še nekaj večjega močnejšega od sočutja. To je glas dolžnosti, katerega moramo v prvi vrsti poslušati. Ti boš moj naslednik v zraku, na morju in na zemlji. Svojo dolžnost boš moral vršiti, čeprav ti bo pokalo srce, ko boš videl, kako ljudje padajo in poginjajo v borbi s teboj. Upam, da si me razumeš. Kdor svoje dolžnosti ne izvršuje vestno, propade. Kaj bi bilo morje brez vetra? In kak bi bil zrak brez gibanja?«

SMEJTE SE!

Kaj je najvažnejše ob prometni nesreči?

Luka: »Pri vsaki prometni nesreči je najvažnejša prisotnost duha. Kaj praviš k temu, Tone?«

Tone: »Mislim, da to ni najvažnejše.«

Luka: »Ampak kaj?«

Tone: »Odsotnost telesa.«

Prijazna ugotovitev

Dama: »Dve stvari sta vam na poti, drugače bi bili kar dober plešalec.«

Gospod: »Katere mislite?«

Dama: »Vaše noge!«

Čudni časi...

Gospod pastirju: »Danes ni kar tako, moj ljubli! V današnjih časih morajo delati volno iz mleka.«

Pastir: »Ali je to kaj posebnega? Moje krave delajo mleko iz sena.«

in šlo je z vozom navzdol ob potoku, kjer se je nabirala voda v jesenski suši v gosti hosti.

Šest krepkih moških rok je hitro obrnilo kad, porinilo voz na kolovoz in že se je vračala voznica v vojaškem spremstvu v Vrhov dol.

Voz je postal pred čedno in prostorno vinogradno hišo. Domačinka je pokazala spremljevalcem na viničarijo in jih povabila prijazno:

»Gospodje, prosim vstopite, nekje v kleti ali prešnici boste našli gospoda mariborskega mestnega sodnika, katerega iščete.«

Dekle je odpeljalo voz naprej po kolovozu s topljo zahvalo za postrežljivost in je izreklo ob slovesu upanje na najbrž naglo protiuslugo.

Razgovori

Sprevod konj po dvorišču viničarije je kmalu privabil na spregled vojaško postavo moža petdesetletnika, ki je pritrdil, da je on Krištof Wildenrainer, mariborski mestni sodnik.

Konji so bili naglo privezani, postreženi s senom in še je vabil sodnik neznana častnika v sobo na razgovor in vino z opravičilom, da bo kmalu na mizi tudi kaj za pod zob, kakor hitro se bo vrnila hčerka.

Za mizo je zvedel gospod Krištof, da gosti pod svojo streho izredna poslanca, katera mu prinašata vesti o ponovno grozeči turški nevarnosti.

Mestni sodnik in obenem vojaški poveljnik Maribora je zvedel iz ust dveh očividcev, da kažejo vsa znamenja, gibanja in razpošiljanja rednih glasnikov na vse strani mogočnega turškega sultana to, da bodo doživeli hrvaški in slovenski kraji drugi turški naval s ciljem: nad Dunaj!

Ker ni znano, katero pot bo izbrala tokrat sultanova armada, je treba skrbno pripraviti vsa utrjena mesta in manjše trdnjave, katere je Turek že napadal, ko je hotel Nemcem zadati smrtni sunek. Skoraj sigurno je, da bo pri tem turškem pohodu Maribor v važni vlogi in radi tega sta morala na pot od turške granice, da opozorita mariborskega mestnega sodnika na težavno nalogo obrambe obdravskega mesta, katero je že enkrat tako sijajno kljubovalo oblegi mohamedanske vojske.

Kakor hitro sta omenila odposlanca gospodu Krištofu obrambo Maribora pod njegovim poveljstvom leta 1529., sta ga pognala v valove njemu najljubšega razgovora, kako je nasul izpred Dunaja bežičim Turkom popra pod pete, ko so trikrat zaman navlili na mariborsko obzidje.

Preden je gospod sodnik obrazložil gostoma, da se razume na uspešen odpor napram mohamedancem, se je postavil pred oba v vsej svoji orjaški mogočnosti ter odločnosti s predstavo svoje osebnosti z besedami:

starosti, ki jih »motorizirani zdravniki redno pregleduje ter daje staršem koristne nasvete.

Umrl je prvi človek, ki ga je rešil Pasteur. Te dni je umrl v Parizu prvi človek, ki ga je ugriznil stekel pes, pa ni umrl od stekline. Piše se Jožef Mester. Znano je, da je bil do Pasteurja, ki je znašel cepivo proti steklini, neusmiljeno zapisan smrti v groznih mukah vsak, ki ga je ugrizel stekel pes. Ko je iznašel Pasteur svoje cepivo proti steklini, je bil Mester še majhen deček. Pasteur je na njem prvič preizkusil svoje cepivo in je čudovito uspel. Iz hvaležnosti do velikega rešitelja je potem stopil Mester v službo pri Pasteurjevem zavodu v Parizu, kjer je ostal do smrti.

(Dalje sledi)

nice večinoma razprodane, se bo »Vrnitev« ponovila na praznik sv. Treh kraljev. Vso prireditve na Stefanovo so poživali nastopi mladenk s simboličnimi vajami, a najbolj učinkovit je bil na koncu božični prizor, ko smo na odru prižgali in okrasili božično drevesce, katero so obstopile mladenke v belih oblekah z božično deklamacijo, nato pa je vsa dvorana zapela mogočno »Sveta noč«. Zarosilo je marsikatero oko. Ob začetku pa je bil spomin na našega blagopokojnega voditelja g. dr. Antona Korošca. G. župnik je v kratkih besedah oživel pred polno dvorano veliki duh, delo in ljubezen našega pokojnega voditelja. Grobna tišina pa je prevzela vso dvorano, ko je Kampuševa Marica z globoko občutenostjo deklamirala temu primerno deklamacijo od g. Filipa Terčelja »Oče je umrl. Moramo še povedati, da je čisti dobiček te prireditve namenjen za zastavo Marijine družbe.

Slovenske gorice

Sv. Marjeta ob Pesnici. Na sedmini za pokojnim Franc Poličem iz Močne so pogrebci nabrali za novo bogoslovje 150 din. — V počastitev pokojnega dr. Antona Korošca je Jožefa Uhl nabrala po župniji 800 din za novo bogoslovje. — Iz istega namena je daroval župnik A. R. 100 din za božičnico tukajšnjih revnih šolarjev.

Pesnica pri Mariboru. Občinski odbor je imel 19. decembra žalno sejo za nepozabnim voditeljem slovenskega naroda g. dr. Antonom Koroščem. Stena občinske pisarne je bila prekrita s črnilo, na njej je pa bila razobešana slika rajnega voditelja. Žalno sejo je otvoril župan g. Franjo Fras in v kratkem govoru opisal najzačelnije vrline velikega sina slovenske matere, ki je izšel iz kmečke hiše. Navzoči so s trikratnim »Slava!« počastili spomin g. dr. Antona Korošca.

Sv. Jakob v Slov. goricah. Ženski odsek RK je izgubil letos jeseni svojo predsednico in podpredsednico. Predsednica ga. Knezar Marija se je preselila, istotako podpredsednica ga. Cujnik Majda. Na izpraznjeni mesti so si članice izvolile novo predsednico, in sicer gospo Supanič Regino, za njeno namestnico pa gospo Pezdiček Julijano. Odsek skuša tudi letos z uspehom rešiti svojo človekoljubno nalogo. Kako veliko razumevanje imajo članice za reveže, ki so posebno letos po draginji hudo prizadeti, kaže dejstvo, da same prispevajo zneske za nabavo zimskih oblek. Tako je darovala ga. Josipina Peklar 100 din, ga. Purčaj Julijana 50 din, ga. Dimat Marija 20 din. Vsem se kar najtopleje zahvaljujemo in pripočujemo v posnemanje.

Sv. Jakob v Slov. goricah. Krajevna kmečka zveza naznanja vsemu članstvu, da se vrši redni letni občni zbor na dan sv. Treh kraljev po rani sv. maši v gostilni g. Peklar. Člani, smatrajte udeležbo za dolžnost! — Dne 13. in 20. januarja bo pri nas tudi strokovni tečaj, katerega prireja banska uprava sporazumno s KZ. Tečaj bo v prostorih nove šole. Predavanja se bodo pričela ob 8. Dobili boste prepotrebna navodila in smernice o uspešnem in naprednem gospodarstvu na naših kmetijah.

Sv. Trojica v Slov. goricah. Tudi leta 1940. je priredilo učiteljsko božičnico za najrevnejše. Pri nabiranju prispevkov je sodelovala tudi mladina. Prispevki so bili kaj različni. Nabiralci so bili

hvaležni tudi za prispevke ene kronice. Malo, a od srca! Revnejši ljudje so v mnogih primerih pokazali več smisla za taka človekoljubna dejanja. Pri Sv. Trojici so prispevali: 300 din trška občina, po 100 din posojilnica, g. Kirbsch, g. dr. Weigl. Ostali tržani so prispevali nekaj v blagu in 228 din. Ves ostali veliki šolaki okoliš pa 551 din. Prispevala je še banska uprava v blagu, potem 300 din Okrajna hranilnica pri Sv. Lenartu v Slov. goricah, Ciril-Metodova družba pa nas je podprla z blagom v vrednosti 2100 din. Razen tega je deca še sama prispevala. Tako se je nabralo v gotovini 1951 din. Dne 22. decembra je bila božičnica. Obdarovanih je bilo 47 dečkov in 47 deklic. Razdelilo se je blaga v vrednosti 6655 din. Blago za nabrani denar je bilo nakupljeno pri domačih trgovcih. Brez pomoči Ciril-Metodove družbe bi bili zavrti mnogo skromnejši. Deca je hvaležna vsem dobrotnikom. Srečni so bili obrabi najrevnejši! Okrog lepih jaslic so brlele sveče. Mladinski zbor je zapel božične pesmi. Po obdaritvi se je deca razšla. Zahvaljevala se je učiteljsstvu za trud, ki nikoli ne pozabi mladine, posebno ne najrevnejše! — A-ž.

Sv. Trojica v Slov. goricah. V našem farnem domu, ki je sedaj znotraj popolnoma dograjen, bomo na Novo leto ob 15 igrali lepo božično igr »Vrnitev«. Vsi domačini pa tudi vsi prijatelji lepih iger prav iskreno vabljani. Na praznik sv. Treh kraljev bomo igrano ponovili.

Sv. Bolfenk pri Središču. Prosvetno društvo bo vprizorilo 1. januarja v šoli ob 18.15 krasno narodno igr s petjem in petih dejanjih »Krucica«. Velika Nedelja. Kat. slov. bralno društvo »Mir« ponovi v nedeljo, 5. januarja ob 15 v društveni dvorani pretresljivo igr »V temotič. Pridite!

Sv. Lovrene v Slov. goricah. V nedeljo, 22. decembra, je bila pri nas šolska božičnica. S prav lepimi besedami sta nagovorila obdarovance g. šolski upravitelj in g. župnik. Učiteljsvo šole je šlo z velikim veseljem na delo. Pridno je pobiralo prispevke po vaseh šolskega okoliša. Povsod so se našla dobra srca in vrgla v njihovo božično vrečo kovača ali še več. Šolska prireditve sama, na katero smo v »Slov. gospodarju« vabili, je prav lepo uspela. Otroci so nastopili s pesmijo in igrice ter svojo nalogo prav dobro rešili. Mamice so z zadovoljstvom občudovale svoje male šolarčke. Dvorana farnega doma je bila polna. Zadovoljni smo bili z moralnim in materialnim uspehom. Tudi krajevni čimtelji so se dobro odrezali. Cerkevni ubožni sklad in občina sta odmerila svoj delež. Krajevna Protituberkulozna liga in naši trgovci niso zaostajali v socialnem tekmovanju. Z deležem, ki ga je šola prejela od banke uprave, je bilo obdarovano tudi zadostno število otrok. Naši mali so letos dobili prav lepe obleke od posnemanja vredne tvrdke Rosner v Mariboru. Lovrenški rojak dr. Horvat se je na zimo spomnil ubogih šolarjev in poslal lep prispevek naši božičnici. Vsem, ki so le količkaj darovali ali na kak drug način pripomogli k topli obleki naših šolarjev, se v njihovem imenu prav lepo zahvaljujemo.

Slovenska Krajina

Sv. Sebeščan. Ob božičnih praznikih je naše Prosvetno društvo uprizorilo Meškov misterij »Henrik, gobavi vitez«. Igra je v vsakem oziru

nadvse dobro uspela. Igra je videlo okrog pet sto ljudi, kar je izredno dosti v župniji s tisoč farniki. Igra je ljudem zelo ugajala. Tudi evangeliconom je bila igra všeč. Igralci so svoje vloge proti pričakovanju dobro izvedli. Glavne vloge, to je gospe, Henrika, Blanke in Ljudovika, so bile tako podane, da bi jih bili veseli tudi v večjih krajih, pa tudi vsi ostali igralci so zadovoljili, le da ti niso mogli pokazati radi kratkih vlog svojih sposobnosti tako kot ostali. Igra so povzdignile tudi lepe obleke od Prosvetne zveze. Igralcem prav iz srca čestitamo in jih prosimo, da bi nam še večkrat nudili take igre. Obenem se tem potom zahvaljujemo avtorju, da nam ni računal tantijeme.

Dolnja Lendava. Dosedanji naš okrajni podnačelnik g. Rijavec, ki je dolgo let služboval pri nas, je premeščen za podnačelnika v Mursko Sobotu. **Kupšinec.** Naš rojak g. Kondor, ki je svetovno zna slikar-karikaturist, se je po daljšem potovanju po Bolgariji spet vrnil v domovino. V januarju bo v Murski Soboti razstavil svoja najnovejša dela, ki so prav zanimiva.

Tešanovci. V četrtek, na praznik sv. Štefana, se je naš domačin g. Stefan Novak, kandidat prava na vseučilišču v Ljubljani in agilni prosvetni delavec, doma poročil z g. Kristino Mertuk, uradni okrajnega načelstva v Soboti in gostilničarjevo hčerko iz Lipovec. Bilo srečno!

Turnišče. Božične praznike smo prav lepo praznovali. Letos tudi ni bilo nobenih zabav, kar je imelo za posledico, da so izostali pretepi, ki so se skoraj vedno dogajali na teh veselicah. — Naše prosvetno društvo prav pridno deluje. Saj je v tem kratkem času, kar imamo svoj dom, že igralo več novih iger, katere ljudje prav radi obiskujejo. — Nedavno smo pri nas ustanovili tudi svoj Fantovski odsek, ki že prav pridno deluje. Včlanjenih pa je že preko 50 fantov, ki so navdušeni za delo. Duša odseka je g. kaplan Lojze Kozar.

Murska Sobotu. V prvi polovici decembra so bile pri nas tridnevne duhovne vaje za dekleta, ki jih je vodil g. Drago Oberžan, duhovni svetnik iz Maribora. Čeprav je bilo zelo mrzlo, je prihajalo v cerkev okrog 200 deklet iz Sobotu in okolice, ki so vse prejele sv. obhajilo.

Gornja Bistrica. Naša domačinka Rozalija Smodiš je dobila razpisano pogodbeno pošto v Nemški Loki, kjer se naj dobro počuti.

Hotiza. Pri nas se vrši pod vodstvom g. šolskega upravitelja Pucko Janeza kmetijsko-nadaljevalni tečaj, ki ga obiskuje precej mlajših posestnikov in kmečkih fantov, ki se zanimajo za napredno gospodarstvo.

Haloze

Sv. Andraž v Halozah. Pretužno je odjeknila vest med našim ljudstvom, da nas je mnogo, mnogo prezgodaj zapustil naš voditelj dr. Anton Korošec, predsednik senata, prosvetni minister itd. Roka božja nam ga je iztrgala in položila v prerani grob ravno v teh časih, ko smo ga najbolj potrebni. Mi vsi kot njegovi zvesti pristaši in tudi njegovi nekdanji nasprotniki globoko obžalujemo njegovo prezgodnjo smrt. Saj je bil pokojni voditelj slovenskega naroda človek, ki mu ni več enakega. Mož, kakršten je bil dr. Korošec, sledi v vsakem četrstoletju samo eden, ki bi se tako trudil za svoj narod, kakor se je trudil

V naslednji povesti iz časov največjega junaštva Štajercev sem izbral leto 1532. Tedaj je bil oblegan od Turkov danes obmejni Maribor. Mesto je odbilo tri napade nad 100.000 mož broječe turške vojske. Tedaj se je izkazalo vojaštvo s kmeti, da je kos turškim napadalnim množicam.

Z drugo oblego Maribora leta 1532. je v najožji povezanosti pohod Turkov na znane Ruše in na turški zid za Rušami. Ruše so bile v tisti dobi v kulturnem oziru mnogo več nego Maribor in so bile s svojo znamenito božjepotno Marijino cerkvijo privlačen magnet za stiskane in tolažbe potrebne iz Štajerske.

Naša povest se naslanja dalje na tedaj že znamenito Ptujsko goro, katere je tvorila pod najmočnejšo zaščito nebeške Matere tabor za Dravsko in Ptujsko polje; ob njem so si polomili turški divjaki večkrat svoje zobe.

Povest »Hči mariborskega mestnega sodnika« se godi v naših domačih krajih od današnje severne meje do Brežic. Vpletene so v dogodke zgodovinske osebnosti, katere so igrale okrog leta 1532. med Štajerci vodilno vlogo, jih branile pred turško šibo božjo s toliko hrabrostjo, da ni ohranila zgodovina le njihovih imen na častnem mestu, ampak bodo vedno živela njihova dejanja v obrambo zatirane štajerske raje v ljudskih pravljicah, katere tudi še danes širi preprosti narod z živo besedo od roda do roda.

Prvo poglavje

Jezdeca

Oktobrskega popoldneva leta 1531. sta jezdila iz Maribora proti Limbušu Slovenec Janez Pihler in uskok¹ Pero Čatorič. Prvi je bil stotnik in šef generalnega štaba graničarske vojske, drugi navaden stotnik graničarjev iz Gospiča. Jezdeca sta bila v najboljših letih, nekaj nad trideset. Slovenski častnik je bil izredno močne postave, raven lik sveča, s črnimi brki na prijaznem in prikupljivo smehljačem obrazu. Njegov tovariš je bil prava bosanska trska, suhljato zakrivljenih nog, po uskoško pobešenih mustač, lokavih oči in pri najmanjšem razgibanju obraza grozeče režečih usten.

Tik za gospodarjema sta jo vbirala na konjih služabnika Matija Bratuša in Ivo Kirič.

Častnika v lahki opremi ter samo s sabljama ob bokih sta premlevala tedanje nevzdržne razmere, nad katerimi se je najbolj pritoževal uskok Pero. Neprestano je mahal s pobešenimi brki proti Janezu z očitki: »Majko ti tvojo! Tebi je lahko. Iz kmečke hiše si skočil s po-

spovedal, odpustil svojim morilcem, prejel sv. obhajilo in se udeležil lastne zadušnice. Dne 15. oktobra je njegova kri poškopila že itak razrvano špansko zemljo.

Za 4 milijone frankov se je prijavilo 4760 oseb. Pred sodiščem v Gentu v Belgiji je bila te dni zapuščinska razprava, ki je vzbudila ogromno zanimanje. Leta 1935. je v Tamisu v Frandriji umrla neka bogata žena. V oporoki je dedščino 4 milijone belgijskih frankov zapustila svojemu nečaku Edvardu Orlayu, o katerem pa že več let ni ničesar slišala. V oporoki je bil tudi dostavek, da se dedščina v primeru, če bi nečaka ne našli, porazdeli med sorodstvo. Srečnega nečaka so iskali zaman po vseh delih zemlje. Slednjič je sodišče ugodilo neprestanim

¹ Uskoki (pobegli) je iznačba od leta 1520. za Srbe, Hrvate in Vlahe, kateri so pobegnili pred Turki predvsem iz Bosne, in so jih naselili okrog Metlike, Žumberka in Senja v Dalmaciji. Uskoke so koj po naselitvi uporabili kot graničarje ob turški meji.